

"Tájékozódni, tájékoztatni, hatni."

GAIA

S A J T Ő S Z E M L E

2003. szeptember

XXI. évf., 395. szám

SZERKESZTŐSÉGI

Örömmel értesítünk mindenkit, hogy október 15-én, este 3/4 10-kor megérkezett Szűcs Hanga Virág. Súlya 3700 gramm, hossza 57 cm. Édesanyja, Bogi az Ökoszolgálat munkatársa. Gratulálunk.

Steierlein Stein Péter
szerkesztő
gaiaszerk@zpk.hu

(A hozzászólásokat és kérdéseket szintén erre a címre várjuk!)

HÁBORÚ

Az iraki megszállás ellen tüntettek az USA-ban

Tüntetők ezrei vonultak utcára az Egyesült Államok több nagyvárosában az Irak megszállása ellen és a palesztin ügy mellett világszerte tartott tiltakozó megmozdulások részeként.

sok részeként.

(kép: AFP – Hector Mata)

A Los Angelesben, Bostonban, San Franciscóban, valamint a kanadai Vancouverben rendezett nagygyűlések, az előző napon az európai nagyvárosokban tartott tüntetéseket követték.

Los Angelesben becslések szerint 3000 ember, köztük számos háborús veterán vonult végig a Sunset Boulevard-on, „George Bush, Uncle Sam, Irak lesz a ti Vietnámotok” jelszót skandálva. A nagygyűlésen Dennis Kucinich demokrata párti elnökjelölt követelte, hogy az amerikai katonákat nemzetközi erők váltsák fel Irakban. A mostani békés tü

H Í R E K

Dr. Walden Bello, a Focus on the Global South igazgatója, a globalizációkritikus mozgalom nagyjá kapta idén az Alternatív Nobel-díjat (eredeti nevén: Right Livelihood Award).

<http://www.rightlivelihood.se/latest03.htm>

Dél-koreai földműves leszúrta

termék kifejezetten egészséges. Azonban ahogyan a Foodwatch élelmiszer-biztonsági szervezet rámutatott, ez "természetesen" nem igaz. A szervezet egy müncheni laboratóriumban alaposan megvizsgálta a zsemlet, és itt elő is kerültek az „E”-k (emulgálószeres és adalékanyagok), az E 471, 472, 481 stb.

A McDonald's védekezése nem nevezhető másnak csak felháborítóknak, ugyanis azzal érvelt, hogy az emulgálószeres használata ismert és "elfogadott" dolog, így nem érdemes egy reklámban erre külön kitérni. Azt már nehezen tudták cáfolni, hogy a „semmi egyéb, csak természetes anyagok” megfogalmazás, ahogyan mondani szokás: így ebben a formában nem igaz, s így kénytelenek voltak az eredeti reklámtól kivonni a forgalomból.

<http://www.indymedia.hu/cikk.shtml?x=12528>

Hulladékmegelőzés és -hasznosítás

(EU-közlemény társadalmi vitája)

2003. május 27-én az Európai Unió Bizottsága elfogadta „A hulladékképződés megelőzésének és a hulladék hasznosításának tematikus stratégiája” című dokumentumot. A Közleményt az EU saját honlapján internetes konzultációra bocsátotta és az ott megadott címen 2003. november 30-ig várják a hozzászólásokat. A konzultációs folyamat eredményeképpen kialakított végleges stratégiát várhatólag 2004-ben fogadják el. A dokumentum angol nyelven letölthető:

http://europa.eu.int/lex/en/com/cnc/2003/com2003_0301en01.pdf

címen, de más nyelven is elérhető:

<http://europa.eu.int/comm/environment/waste/strategy.htm>

internetes oldalon keresztül. <http://www.kvvm.hu/hirek/hirek.php?id=296>

Van esély konszenzusra a paksi üzemzavar ügyében

Az MSZP szerint van esély arra, hogy a paksi üzemzavar okait vizsgáló bizottság konszenzussal elfogadott jelentéssel zárja munkáját – mondta Orosz Sándor budapesti sajtótájékoztatóján. Az atomerőmű vezérigazgatója szerint már a kárelhárítási munkák lezárása előtt újra beindulhat a 2-es blokk.

Jó esetben tavasszal, illetve nyáron benyújthatja a Paksi Atomerőmű a 2-es blokk újraindításához szükséges engedélyezési kérelmet az Országos Atomenergia Hivatalnak és ezt követően még a kárelhárítási munkák lezárása előtt újra beindulhat a 2-es blokk – mondta Kocsis István vezérigazgató.

Lux Iván, az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) nukleáris biztonsági igazgatóságának megbízott vezetője szerint korai volt MVM Rt. vezérigazgatójának nyilatkozata, amely szerint nincs akadály a Paksi Atomerőmű 2-es blokkja újraindításának. Az újraindításnak számtalan műszaki, biztonsági feltétele van, az ezekre vonatkozó hatósági engedélyeket még nem adta ki az OAH.

[Http://hitek.mti.hu/news.asp?newsid=133156&words=Paks](http://hitek.mti.hu/news.asp?newsid=133156&words=Paks)

Vegyianyag-szállító kamion az árokban

Vegyianyag is került a környezetbe, amikor felborult egy tartálykocsi Röske határában. A baleset az E75-ös úton történt, a Csongrád megyei határállomás vámhivatala közelében. A tartályában egyelőre ismeretlen vegyi anyagot szállító kamion az úmenti árokba borult, és a ve-

zetője beszorult a sofőrülkeroncsai közé. A baleset miatt a tartály megrepedt, emiatt szivárgott ki belőle a vegyi anyag.

http://www.mno.hu/index.mno?cikk=174428&rvt=89&s_text=k%F6rnyezet&s_texttype=4

Környezetbarát autóbusz Hatvanban

A városban villanymotorral, az országúton dízelmotorral jár majd az új hatvani hibridbusz, amely elődjénél 5-10 százalékkal magasabb hatásfokú, működése pedig 30-40 százalékkal kevesebbe kerül. A 12 méter hosszú, légkondicionált és alacsonypadlós autóbusból egyelőre kettő járja majd Hatvan utcáit, de két éven belül a sorozatgyártáshoz is hozzákezdének.

http://www.mno.hu/index.mno?cikk=173388&rvt=127&pos=60&s_text=k%F6rnyezet&s_texttype=4

Egyre több az illegális szemétkerakó

Hetente legalább két illegális hulladéklerakót jelentenek be a fővárosi természetvédők a Hulladék Munkaszövetségnek (HuMuSz). A szervezet felvállalta, hogy az önkéntes környezetvédők mellé áll, és segítséget nyújt az engedély nélküli szeméthalmozások felszámolásában. Privigyey Csaba, a HuMuSz munkatársa szerint a belvárosban ugyanúgy találni illegális hulladéklerakót, mint a külvárosi részen, bár ott jóval többet. Főleg erdőszéleken, árokpartokon, elhagyott homokbányákban lelni rá a szemétkupacokra. Például a Rákospatak környékét szinte mindenütt szeméttel borítja.

http://www.mno.hu/index.mno?cikk=173179&rvt=121&pos=60&s_text=k%F6rnyezet&s_texttype=4

Fidrich Róbert:

A fejlődő országok sarkukra álltak – WTO-kudarc Cancúnban

Jelentős győzelem az igazságosságért küzdő globális mozgalom számára: a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) cancúni csúcstalálkozója eredménytelenül zárult, miután a fejlődő országok ellenálltak az EU és az Egyesült Államok nyomásának. A találkozó színhelyét adó kongresszusi központban ünnepi hangulat volt. Mind a fejlődő országok küldöttei, mind a civil szervezetek képviselői győzelemként értékelték azt, hogy nem született megállapodás a WTO mostani tárgyalási fordulóján.

Fejlődő országok egy jelentős csoportja nem fogadta el az Európai Unió azon követelését, hogy a WTO tárgyalásait új témákkal bővítsék – köztük a befektetések, közbeszerzések és a versenypolitika –, és ez a tárgyalások kudarcához vezetett. Az EU és az Egyesült Államok ragaszkodott mezőgazdasági exporttámogatások megtartásához, miközben a fejlődő országoktól piacuk megnyitását követelte.

A tárgyalások egy egész éjszakás "zöld szóba" tárgyalási sorozat után fulladtak kudarcba, pedig az EU és az Egyesült Államok hatalmas nyomást gyakorolt a gyengébb országokra, bevetve megvesztegetést, fenyegetést is, hogy rávegyék őket, fogadják el javaslatukat. Ugyanezt a taktikát használták Seattle-ben és más WTO-tárgyalások során, de ezt most erősen nehezményezték a fejlődő országok küldöttei.

A tárgyalások eredménytelenségének elsősorban az úgynevezett új, "szingapúri témakörökben" kialakult nézeteltérés volt az oka. Ezek elfogadása ugyanis veszélyeztette volna az egyes országok törvényhozási lehetőségeit és a befektetésekre vonatkozó törvények érvényesítését.

A fejlődő országok remélik, hogy a gazdag országokhoz végre eljut az üzenet, hogy az eddig alkalmazott erőszakos taktikával nem lehet őket megfélemlíteni.

A mostani tárgyalások során a gazdag országoknak nem sikerült őket kijátszaniuk egymás ellen, és sikeresen képviselték az érdekeiket. Úgy tűnik, a WTO-n belüli erőviszonyok jelentősen megváltoztak.

A civil szervezetek egyértelműen jó hírként értékelték a WTO-tárgyalások kudarcát. Az, hogy a fejlődő országok ellenálltak a gazdag országok nyomásának, kedvező fejlemény az emberek, a kisvállalkozások és a környezetvédelem számára. **Megmutatkozott, hogy mi is valójában a WTO: egy intézmény, amelynek nincs legitimitása, amely az óriáscégek érdekeit képviseli.**

A többi civil szervezettel együtt a Föld Barátai úgy véli, hogy most újra lehet kezdeni az egészet: valóban tisztességes és fenntartható gazdaságok kialakításának lehetőségeit keresve – tette hozzá Ronnie Hall, a Föld Barátai nemzetközi hálózat programvezetője.

Erik Wesselius, a multik lobbizási erőfeszítéseit nyomonkövető Corporate Europe Observatory (CEO) munkatársának véleménye szerint a cancúni WTO-csúcs kudarcja lehetőséget teremt az Európai Unió számára, hogy végre továbblépjen az eddig a multik érdekeit kiszolgáló kereskedelmi politikán. Az óriáscégek érdekeltségének kiterjesztése helyett az EU kereskedelmi és befektetési politikájának a világ szegényeit és a környezet védelmét kellene szolgálnia.

Magyar álláspont: érdekünk a kereskedelmi liberalizáció

Miközben a WTO-t bírálókat érik antidemokratikus döntéshozatala miatt, Cancúnban éppen a konszenzusos döntési rendszere miatt nem született megállapodás – állítja a magyar delegáció.

A Kereskedelmi Világszervezet (WTO) cancúni tanácskozása nem a mezőgazdasági kereskedelemben mutatkozó ellentétek miatt fulladt

kudarcba, hanem azért, mert nem jött létre egyetértés arról, hogy a WTO milyen új területeket vonjon be a tárgyalásokba – mondta Gottfried Péter, a Külügyminisztérium integrációs államtitkárságának vezetője és Major István helyettes államtitkár.

"Ez volt az a töréspont, ami miatt az elnök úgy döntött, hogy felfüggeszti az értekezle-

tet, reménytelennek minősítve a további erőfeszítéseket. A tárgyalások így el sem jutottak a mezőgazdasági liberalizáció témakörének megvitatásához" – tette hozzá.

Major István hangsúlyozta, hogy a mezőgazdasági kereskedelemben is rendkívül élesek voltak az ellentétek, mivel a fejlődő országok egy vegyes, fejlett agrárszektorttal rendelkező csoportja igényt formált arra, hogy ugyanolyan jogokat szerezzen, mint a szegényebb országok, kötelezettségeket azonban nem vállaltak volna.

Hongkong, Szingapúr, Izrael, vagy a szintén versenyképes mezőgazdaságú Brazília, Argentína és Chile is egy homogén fejlődő országcsoport tagjának akarja tekinteni magát. „Öröklött előjogokra tartanak igényt olyan országok is, amelyek egy főre jutó nemzeti terméke meghaladja a 30 ezer dollárt” – mondta Major István, és hangsúlyozta: a versenyképes fejlődő országoknak le kellene nyelniük a keserű pirulát, hogy az agrárkereskedelemben méltányos megállapodás születhessen.

„Bár uniós csatlakozásunk után teljes külke-

reskedelmünk 90 százaléka liberalizált lesz, érdekünkben áll a kereskedelmi liberalizáció a harmadik országokkal bonyolódó forgalomban, mind az árucserében, mind a szolgáltatások terén” – közölte Gottfried Péter.

Az MTI kérdésére, hogy az EU-nak és az Egyesült Államoknak az agrártámogatások mérséklésére tett javaslata középtávon miként érinti a magyar agrárkereskedelem esélyeit, G. P. elmondta: amennyiben ki tudjuk használni versenyképességi előnyünket, hasznunk származhat a további könnyítésekből.

A WTO miniszteri értekezletének tapasztalatait összegezve Major István felvetette a mások által is firtatott kérdést, hogy vajon fenntartható-e a WTO kompromisszumra épülő döntéshozatali rendszere. Miközben a WTO-t bírálatok érik antidemokratikus döntéshozatala miatt, Cancúnban éppen a konszenzusos döntési rendszerének működése vált kérdőjelessé, ehhez ugyanis a tagországok részéről nagyfokú kompromisszumkészség, rugalmasság szükséges.

<http://www.nol.hu/Default.asp?DocColID=132265&DocID=116780#116780>

VÍZ

Bosnyák János:

Új rászabályoznák a Tiszát

A Tisza-völgy jövője – új Vásárhelyi-terv címmel rendeztek árvízvédelmi szakmai konferenciát. A tanácskozáson a folyó árvíz, környezetvédelmi és természetvédelmi szempontokat is figyelembe vevő szabályozásáról tartottak vízügyi és környezetvédelmi szakemberek előadást.

Az új Vásárhelyi-terv ma az ország egyik legfontosabb programja, sokkal több, mint az árvízvédelem fejlesztése – emelte ki nyitóbeszédében Kovács Gábor, a Magyar Mérnöki Kamara elnöke. Az elmúlt évek nagy árvizei, a környezet- és természetvédelem új előírásai, az uniós táj- és földhasználat igényei mind megkövetelik, hogy új módon gondolkozva és cselekedve valósuljanak meg az elképzelések.

Benedek Fülöp közigazgatási államtitkár elmondta: a Vásárhelyi-terv ez év elején került a Medgyessy-kormány elé. Részben felgyorsítva, részben módosítva az eredeti elképzeléseket, ez év őszére fokozott tiszai árvízvédelmet előíró komplex tervet kell elfogadni, jövőre pedig intézkedni. Mindenekelőtt az

árvízveszélyes területeken kell növelni a személy- és vagyonbiztonságot, de ezt nem a gátak szintjének emelésével teszik, hanem a többletvíz fogadásával.

Másfél milliárd köbméter víz elhelyezését szolgáló kényszer-, illetve állandó víztározókat kell kiépíteni. Az államtitkári értekezleten már tárgyalták azt az előterjesztést, amely várhatóan a kormány elé kerül és meghatározza a megvalósulás feltételeit. Ezek szerint a Felső- és a Közép-Tisza vidékén 2004-ben öt árvízi tározó építését kezdik meg. A teljes beruházás mintegy 50-70 milliárd forint lehet. Mindenképpen komplex, egész területet érintő megoldásokon gondolkodnak, ezért részben hazai, részben európai uniós finanszírozásból valósulnának meg a tervek.

A tározók építését a föld birtokosainak egyeztetésével, tulajdonjoguk tisztelgetben tartásával kívánják megvalósítani.

<http://www.tolnai.nepuj.sag.hu/index.php?apps=ck&d=2003-10-01&r=3&c=243911>

Megmenthető a szelídgesztenyés a Zengőalján

A kitartó kutatómunkának és a rendszeres kezeléseknél köszönhetően immár biztos: **sikerül megmenteni a pécsváradi-zengővárkonyi ősgesztenyést**, amely a kéregkárosodás miatt mintegy két évtizede komoly veszélyben van – mondta a kezeléseket végző csapat vezetője.

"A fák 80-90 százaléka elhalt, de legalább 3000 túl fogja élni a pusztító járványt" – hangsúlyozta Radócz László, a Debreceni Egyetem docense, eddigi vizsgálati eredményeikre alapozva.

Az agrártudományi szakember szavai szerint a fákat korábban egy ázsiai gesztenyefákban is megtalálható gomba támadta meg, amely a gesztenyésekben az anyagcsere-folyamatokat gátolja és egyfajta kéregrákot okoz.

A gomba terjedése következtében az elmúlt 100 év alatt a világ szelídgesztenye-erdőinek csaknem harmada pusztult el.

A kórokozót Magyarországon az 1960-as években fedezték fel. Pécsváradon és Zengővárkonyban 60 hektáron elterülő gesztenyésben a megbetegedés első jelei az 1980-as években mutatkoztak, a fák tömeges elhalása az 1990-es évek közepén kezdődött.

Az ősgesztenyével immár 10 éve foglalkozó Radócz László rámutatott: a hagyományos gombaölő szerekkel nem lehetett gátat szabni a járványnak, ezért egy Nyugat-Európában már bevált módszert alkalmaznak.

Ennek lényege, hogy tavasszal és ősszel a fa kérge alá egy, a gombát megtámadó vírust juttatnak és az így legyengített gomba ellen a fák már képesek védekezni.

Az elmúlt 6 évben összesen 2000 szelídgesztenyefát sikerült "beoltani" és ezt a munkát még legalább 1000-nél el fogják végezni.

Pécsvárad polgármestere, Zsáli János elmondta: a 15 millió forintba kerülő mentőprogramra tavaly 7 millió forintot nyertek az agrártárca pályázatán és további 1 milliót kaptak a Duna-Dráva Nemzeti Parktól.

Kitért rá, hogy az érintett terület mintegy 130 tulajdonosa, valamint a két önkormányzat 1999-ben létrehozta a Gesztenyésért Közhasznú Egyesületet, amely legfőbb feladatának a védekezéshez szükséges pénz előteremtését tekintti.

Zsáli János szavai szerint a jövőbeni támogatások nélkül nehéz lesz hatékony munkát végezni, és a még fennmaradt állománynál gyors javulást elérni.

A polgármester sajnálatosnak nevezte, hogy a járvány és részben a pénztelenség miatt az elmúlt években olyan, 300-400 éves fák pusztultak el a gesztenyésben, amelyeket az ország legöregebb fái között tartottak nyilván. <http://hirek.mti.hu/news.asp?newsid=132068&wolds=Duna>

GAZDASÁGI-TÁRSADALMI KÉRDÉSEK

Környezetvédő civil szövetségek bojkottálják a CIVILIÁDA-t a dohánygyáraktól kapott támogatás miatt

A három legnagyobb magyarországi civil környezetvédő szövetség, a **Hulladék Munkaszövetség**, a **Levegő Munkacsoport** és a **Magyar Természetvédők Szövetsége** nem vesz részt az Európa Ház október 9-10-i CIVILIÁDA rendezvényén, mert a civil találkozót dohánygyár is támogatja.

A "Civilíada 2003" rendezvény egyik fő szpon-

Felhívásuk ellenére az Európa Ház a 2003-as évben is elfogadta a BAT dohánygyár támogatását, ezért a három legnagyobb magyar környezetvédő szövetség, számos más civil szervezettel együtt nem vesz részt a CIVILIÁDA rendezvényein.

A szervezetek kérik az összes magyarországi civil szervezetet, hogy a jövőben ne fogadjanak el támogatást a dohánygyáraktól és bojkottálják a dohánygyárak által szponzorált rendezvényeket.

www.zpok.hu

George Monbiot:

Sűrű felhők a gazdag országok egén (forrás: The Guardian)

Fordította: Erhardt

Ha osztanának Nobel-díjat álszentségért is, akkor azt az idén biztos Pascal Lamynak, az EU kereskedelmi biztosának ítélnék oda. Nemrég a Guardian kereskedelmi mellékletében még azzal érvelt, hogy a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) „hozzájárul ahhoz, hogy egy törvényeket nem ismerő Hobbes-i világból egy jóval Kant-ibb világ felé mozduljunk el – ha nem is az örök béke birodalmába, de legalább egy olyanba, ahol a kereskedelmi viszonyokat törvények szabályozzák”. (Az egyik nem zárja ki a másikat, hiszen a törvényeket emberek alkotják. – a szerk.) Másnap pedig, azzal, hogy úgy kezelte a tárgyalásokat, mintha ott – Thomas Hobbes szavaival élve – „ember ember elleni háborúja” zajlana, lehetetlenné tette a megegyezést, és végül valószínűleg magának a szervezetnek is a pusztulását okozta.

Ha így van, az egyik lehetséges következmény egy olyan kereskedelmi rend létrejötte lehet, melyben – ismét csak Hobbes szerint – „az erőszak és a visszaélés... a két központi erény”. Az egyes országok közötti kapcsolatok ekkor visszaállnának a természet szabályozta szintre – amitől a filozófus rettegett –, ahol is az erők gonosz és durva viselkedése a biztosíték arra, hogy a szegények élete rövid maradjon.

A cancúni csúcstalálkozón, Mexikóban, Lamy olyan javaslattal élt a szegény nemzetek felé, amelyet azok természetesen nem fogadhattak el. Úgy tűnik, az volt a legfőbb törekvése, hogy újra életre keltsen, úgynevezett „befektetési egyezmények” révén, a hírhedt Többoldalú Befektetési Megállapodást. Annak idején ez a javaslat lehetővé tette volna a vállalatoknak, hogy a kormányokat arra kényszerítsék, hogy minden olyan törvényt hatályon kívül helyezzenek, melyek bármi módon akadályozhatták volna a pénzcsinálási kapacitásuk növelését. (A javaslatot az 1998-as világ-

szintű felbolydulás hatására ejtették.)

Cserébe azért, hogy a vállalatokat ilyen hatalommal ruházták volna fel saját kormányaik felett, a szegény országok egy árva garast sem kaptak volna. A mezőgazdasági ártámogatások ügyében Lamy által tett engedmény éppen csak egy hajszálnyival jelentett többet az európai farmereknek fizetett pénz újraelosztásánál. Az európai termény-báróknak így továbbra is lett volna lehetőségük, hogy mesterségesen alacsonyan tartott dömpingáruikkal benyomuljanak a szegény országok piacára, tönkretéve az ottani farmereket.

Persze, ahogy azt Hobbes is tudta, „ha mások nem veszik el tőlük a jogaikat... akkor senkinek sincs oka, hogy eldobja a magát, és magát prédának vesse oda.” A szerződés – ahogy megjegyzi –, „a jog kölcsönös átruházása”, amibe az ember azért megy bele, mert vagy „azt mérlegeli, hogy cserébe valami jog rá is ruházódik, vagy valami egyéb jóban reménykedik”. Azzal, hogy Lamy a semmit kínálta a szegény országoknak mindenért cserébe, arra kényszerítette őket, hogy kivonuljanak a tárgyalásokról.

A kereskedelmi biztos azért lehetett ezen az állásponton, mert kötelességének érzi, hogy az EU vállalatait és nagyipari mezőgazdaságát védelmezze minden újonnan érkezővel szemben, jöjjenek bár Európa más országaiból, vagy egyéb nemzetekből. Azt képzelte, hogy a WTO-n belül ez idáig uralkodó természeti törvények értelmében a gyengébb feleket kapitulációra lehet kényszeríteni, no meg azt, hogy adják szépen oda a vállalatoknak még azt a keveset is, amit addig nem loptak el tőlük. Még akkor is ragaszkodott ehhez, mikor világossá vált, hogy a gyengébb nemzetek, először a WTO történetében, készen álltak arra, hogy az agresszióra válaszként mozgósítsák kollektív erőiket, ahogy azt a természet állapota meg-

kívánja.

Nem tudom kiverni a fejemből Pascal Lamynak ezt a ragaszkodását ehhez a szemforgató filozófiához, mert amit tett, azt mind a mi nevünkben tette. Nagy-Britannia és a többi európai ország csakis az EU-n keresztül tárgyal a WTO-ban. Ezért Lamy minket, a mi érdekeinket képviseli. Persze nehéz olyasvalakit találni Európában, aki ne állna valamely nagyvállalat alkalmazásában, vagy ne lenne más módon lekötelve valamelyiknek, és ezek a vállalatok Lamy tárgyalási pozícióját mind kívánatosnak és egyöntetűen jogosnak tartják. Jónéhány európai kormány azonban, azt látván, hogy ez az álláspont a tárgyalások kimenetelét, végül pedig a szervezet létét magát veszélyezteti, lassan eltávolodtak attól. Nagy meglepetésre Nagy-Britannia is ezen nemzetek között volt.

Jóllehet Pascal Lamy nem az egyetlen olyan, hatalmi pozícióban lévő férfiú, akinek szenvedélyévé vált a vállalati jogok védelme, a viselkedése mégis úgy tűnik, igazolja azokat az eszközöket vesztett eurokratákat pellengérré állító, túlzó szalagcímeket, amelyekkel a magazinok ijesztgetik a jónépet, így az euró bevezetésével kapcsolatos népszavazás előtt.

Ám miközben ennek az úrnak sikerült hosszú távú károkat okozni Európa globális reputációjában, talán mégsem sikerült szétzúznia a szegényebb országok reményeit. Mert **valami más is ébredőben van itt.** A fejlődő országok, először az elmúlt kb. húsz év során, kezdenek lassan egyesülni, és egységes testként fellépni. Hogy ezt korábban nem tették, az egyrészt a hidegháború korrozív hatásának tanúbizonysága, másrészt pedig azt a máig létező problémát bizonyítja, hogy a gazdag és hatalmas nemzetek sikeresen vesztegetik és zsarolják meg, lökik félre a szegényeket. Valahányszor a gyengék között kialakulni látszott a szolidaritás, az erősek – elsősorban

is az USA – sikeresen osztották meg őket és uralkodtak felettük, engedményeket ígérve azoknak, akik kilépnek, és szankciókkal fenyegetve azokat, akik kitartanak.

Cancúnban a gyenge nemzetek kiálltak az igazukért a világ legerősebb tárgyalóival szemben, és nem törtek meg. Azt a tanulságot vihetik haza ebből, hogy amennyiben ez lehetséges volt, akkor bármi az lehet. Hirtelen új életre kelhetnek azok a javaslatok, amelyek a globális igazságosságra, és a szegény nemzetekkel való szolidaritásra vonatkoznak.

Miközben úgy tűnik, a WTO-t el lehet temetni, ezek a nemzetek, ha együttes erejüket jól használják ki, megtalálhatják a módját, hogy együtt léphessenek fel a nemzetközi szinten. Talán a WTO-t is feléleszthetik, mint egy olyan demokratikus fórumot, amelynek mindig is lennie kellett volna. A Világbank és az IMF is jól teszik, ha mostantól jobban vigyáznak. Az ENSZ számára pedig egyre nehezebb lesz, hogy a körein belül eluralkodott anomáliás hatalmi viszonyokat továbbra is fenntartsa. A szegény nemzetek, ha összefognak, kollektív fenyegetés elé állíthatják a gazdagokat. Ehhez persze megfelelő eszközökre van szükségük, és ez a adósságaik formájában a rendelkezésükre is áll. **Együtt annyi a tartozásuk, hogy végül is a világ pénzügyi rendszere a kezükben van.** Ha együtt képviselik az adósságcsöd fenyegetését, lassan egy olyan hatalom birtokába juthatnak, amelyet eddig csak a gazdagok gyakoroltak, és engedményeket csikarhatnak ki cserébe azért, hogy nem engednek szabad utat az erejüknek.

Így Pascal Lamy, a „mi” fiunk, végül esetleg egy jobb világ megvalósulásán fáradozott, azáltal, hogy oly kitartóan küzdött a rosszabbikért.

<http://www.c3.hu/~ligal/ManaMonbiot4.html>

LEVEGŐ

Orosz feltételek a kiotói jegyzőkönyv kapcsán

Oroszország mindaddig nem ratifikálja a kiotói klímavédelmi jegyzőkönyvet, amíg nem kap biztosítékokat érdekei védelmére – közölte a Kreml a Moszkvában megnyíló klímaváltozási világkonferencia előtt. Az orosz elnöki adminisztráció szerint a globális felmelegedést okozó gázok kibocsátásának csökkentéséről

szóló jegyzőkönyvet csak abban az esetben ratifikálja Oroszország, ha a nyugati cégektől konkrét javaslatok érkeznek közös programok végrehajtására. Ilyen javaslatokat Moszkva eddig nem kapott.

A világméretű klímaváltozásról szóló ENSZ-keretmegállapodáshoz csatolt jegyzőkönyvben

1997 decemberében 38 fejlett ipari ország vállalta: a 2008 és 2012 közötti időszakra az 1990-es szinthez képest 5,2 százalékkal csökkenteni az üvegházhatásban szerepet játszó hat gázféleség, főleg a széndioxid-ki bocsátást.

„A kiotói jegyzőkönyv egész sikere Oroszországon múlik” – nyilatkozta Boerge Brende, az ENSZ bizottságának elnöke. Az 1997-es paktumba, az Egyesült Államok 2001-es kiugrását követően, ugyanis Oroszország jóváhagyása

lehelhetne újra életet. Az orosz szavazat gyakorlatilag vétójoggal bír, hiszen a Kiotói Egyezményben van egy kikötés miszerint addig nem lép a jegyzőkönyv teljesen életbe, amíg az országok 55 százaléka nem ratifikálja. Eddig csak 44 százalék gyűlt össze, de Oroszország a maga 17 százalékaival képes lenne átbillenteni a mérleg nyelvét.

<http://www.nol.hu/Default.asp?DocColIID=134520&DocID=118494#118494>

GÉN

Lenkovics bioetikai bizottságot kér

Az állampolgári jogok biztosa bioetikai kérdésekkel foglalkozó eseti bizottság létrehozására kérte a parlament egészségügyi bizottságát, azonban kezdeményezése csak részben talált meghallgatásra. Lenkovics Barnabás az abortusztól a génterápián át az eutanáziáig egy sor témát jelölt meg, amivel szerinte foglalkoznia kellene a testületnek. A kormánypárti képviselők nem kívánnak minden javasolt témával foglalkozni. Schvarcz Tibor, a parlament egészségügyi bizottságának szocialista elnöke szerint: míg a géntechnológiai kérdésekben indokolt lehet az állásfoglalás, addig az eutanáziát, illetve az abortuszt illetően a helyzet megnyugtatóan rendezett. Ugyanakkor például Angliában és több tengerentúli országban, bár a mai napig folynak viták, a géntechnológia fejlődése által felvetett alapkérdésekben is megalkották már a szükséges jogszabályokat. A politikus elmondta azt is, hogy napokon belül egyeztet a bi-

zottság létrehozásáról az Országgyűlés elnökével, Szili Katalinnal.

Az ombudsman viszont úgy véli: a jog mindig egy lépéssel elmarad az élettől. Hivatalába egyre több olyan beadvány érkezik, amely etikai, filozófiai kérdéseket is érint. Szerinte – ellentétben a Schvarcz Tibor által mondottakkal – nem lehet lezártnak tekinteni az abortusztól vagy az eutanáziáról folytatott vitát. Az ezekben a témákban hozott alkotmánybírósi határozatok ugyanis nem zárják le a kérdést, hanem a jogalkotóra bízzák a további szabályozást – állítja a biztos.

A kormány áprilisban már megbízott egy társadalmi bizottságot azzal, hogy a humángenetika etikai kérdéseire fogalmazzon meg válaszokat. A bizottság már elkészült a humángenetikai törvényjavaslatával, amit októberben bocsátanak társadalmi vitára.

<http://www.nol.hu/Default.asp?DocColIID=134181&DocID=118241#118241>

Génmódosított élelmiszerek: elsöprő brit „nem” (forrás: The Independent)

Példátlanul széleskörű társadalmi vita zajlott Nagy-Britanniában a génmódosított élelmiszerek társadalmi fogadtatásáról. A „nemzeti konzultációról” készült hivatalos jelentésből egyértelműen kiderül: a britek körében mély ellenérzések élnek a „génpi szkával” szemben.

A közvélemény szondázása több mint hat héten át, 675 nyilvános vitán zajlott. Az eseménye-

ken 20 ezren vettek részt. A szervezők 1200 levelet és emailt kaptak. A társadalmi vitát lebonyolító honlapra hat hét alatt 2,9 millió látogató érkezett. 70 ezren töltötték le a honlapon található kérdőívet, és 36557-en kitöltve vissza is küldték.

A britek többsége szerint a génmódosított élelmiszerek veszélyeztethetik az emberi egészséget és a környezetet. Nagyon so-

kan bizalmatlanok a döntéshozók – elsősorban a kormányzat és a biotech multik – indítékai-val kapcsolatban.

A közvélemény számokban

A válaszadók 85 százaléka szerint a génmódosított élelmiszerek nem a fogyasztók, hanem az előállító cégek érdekeit szolgálják. 86 százalék nyilatkozott úgy, hogy nem szívesen fogyasztana génmódosított élelmiszert. 54 százalék válaszolt úgy, hogy nem óhajtja eltűnni sem génmódosított élelmiszerek előállítását Nagy-Britanniában. A géntechnológia élelmiszer-ipari felhasználása a brit válaszadók 91 százaléka szerint veszélyeztetheti a környezetet, és 93 százalékuk szerint inkább szolgál profitérdekeket, mint a társadalom érdekeit. Ugyancsak 93 százalék vélekedik úgy, hogy túl keveset tudunk a génmódosított élelem egészségügyi hatásairól.

Mindezzel szemben a válaszadók 2 százaléka állította, hogy kifejezetten támogatja a génmódosított élelmiszerek előállítását és forgalmazását.

Majdnem egyhangú ellenkezéssel kell tehát szembenéznie annak a befolyásos politikai és üzleti lobbinak, amely a lehető leggyorsabban fel akarja

gyapot termése sem minőségi, sem mennyiségi szempontból nem volt kielégítő, ugyanakkor a bekerülési költségek – a szabadalmaztatott vetőmag után fizetendő jogdíjak miatt – magasabbak voltak, a gazdálkodók 60 %-a így még kiadásait sem nyerte vissza, azaz veszteséget termelt. Mivel az indiai gazdaságok többnyire kicsik, a gazdálkodók nem voltak képesek a cég által ajánlott 20 %-nyi refúgium (nem módosított gyapottal beültetett terület a kártevők ellenállóvá válásának kiküszöbölésére) elkülönítésére, így a kártevők hamar ellenállóvá válnak. A gyengén fejlődő növény pedig nem is termel annyi toxint, ami a

kártevőt ténylegesen elpusztítaná, azaz rovarirtó szerekre továbbra is szükség van. Már csak azért is, mert a Bt-gyapotnak csak egy molyféle ellen van védettsége, amely ráadásul nem is a legfőbb kártevő Indiában. Összességében véve, a legtöbb területen a hagyományos fajták jobban és olcsóbban teremtek a génmódosítottnál. Ez azért nem csoda, mert a Bt-gyapotot a Monsanto mérsékelt égövi fajtákból fejlesztette ki, amelyek csak kedvező körülmények között, műtrágyázás és öntözés mellett teremnek jól, és e feltételek Indiában sokszor nem teljesülnek.

ATOM

A Greenpeace tiltakozik a kettős reaktor újraindítása ellen

A Greenpeace tiltakozik a Magyar Villamosművek (MVM Rt.) azon tervei ellen, hogy a Paksi Atomerőmű 2. blokkját üzembe helyezték a sérült fűtőkazetták kiemelése előtt. Az MVM Rt., mint atomerőmű-tulajdonos és áramvásárló, az áramtermelés növelésében érdekelt, szem előtt tartva a profittörelést és az üzleti érdekeket. A Greenpeace szakértői szerint az atomlobbi nem tanul saját korábbi hibáiból, amelyek az áprilisi üzemzavarhoz vezettek: túlzott kockázatot felvállalva akarja erőltetni az áramtermelést.

A nemzetközi környezetvédő szervezet szakértői szerint a 2. reaktor beindítása az üzemzavar teljes felszámolása előtt technikaileg talán lehetséges, de az már nem, hogy később – a sérült fűtőelemek tervezett kiemelésükor – újból leállítsák. Ez ugyanis rendkívül kockázatos eljárás. A reaktorblokk újraindításához nagyszámú új fűtőelem is szükségesek a korábban megsérült, a tisztíthatatlan és a kimerült elemek helyett, amelyek jelenleg a kettős blokk pihentető-medencéjében találhatóak. A reaktor következő leállításakor a teljes üzemanyagkészletet ebbe a pihentető-medencébe kellene kipakolni, amelynek nagy része már megtelt a felhasználhatatlan üzemanyag-kazettákkal. Ez a művelet újra a kazetták veszélyes túlszűfálásához vezethet – amelynek következményeit áprilisban már megismerhettük. Így várhatóan néhány hét múlva a Paksi Atomerőmű Rt. vezetői bejelentik: a 2. blokkot a sérült kazetták kiemelése közben is működtetni akarják. Egyszerűen azért, mert nem tudják leállítani.

Mint ismeretes, az áprilisi üzemzavarhoz az a profitorientált stratégia vezetett, amely a teljesítmény növelését minden biztonsági megfontolás elé helyezte. A fűtőanyag-kazettákon kialakuló lerakódás egy késve elvégzett reaktor-felújítási művelet eredménye. A felújítás halogatásának egyetlen oka az volt, hogy ehhez a reaktornak hosszabb időre le kellett volna állnia. A harminckazettás tisztítóberendezésnek ugyancsak azért kellett felváltani a korábbi, kisebb kapacitású tisztítórendszert, hogy a reaktor leállási idejét ezzel is csökkentsék. A leállási idő alatt összetett karbantartási műveleteket végeznek el a reaktoron – feszített menetrend szerint. Az idővel való spórolás óriási felelőtlenségnek bizonyult, miközben az erőmű e lépésektől többletnyereséget remélt. Az átgondolatlan "kísérletezgetés" ezzel a veszélyes tisztítási technológiával máris több mint 11 milliárd forintjába kerül a magyar államnak. **A Greenpeace felszólítja az MVM Rt.-t, hogy a biztonsági szempontokat ne rendelje alá a profitszerzésnek: a 2. reaktorblokkot ne indítsák újra!**

Elég a felelőtlenségből! Jó volna, ha a döntéshozók megértenék, hogy egy atomerőmű esetében nem egyszerűen több milliárd forinttal dobálóznak, hanem emberek tízezreinek életével játszanak.

A Greenpeace a 70-es évek elejének illegális francia atomrobbantásai óta küzd az atomenergiaival történő kísérletezgetések ellen. Az azóta eltelt idők eseményei tovább erősítették, hogy az emberi felelőtlenségnek köszön-

hetően az atomenergia polgári célú alkalmazása éppoly veszélyes, mint a katonai.

<http://hirek.mti.hu/news.asp?newsid=133354&words=Paks>

Izrael atombombájának története (forrás: WISE NUCLEAR MONITOR # 593, The History of Israel's Nuclear Bomb)
For

rint túl nagyok voltak a tudományos célú alkalmazáshoz. 1968-ban a CIA már tudta, hogy Izrael hozzáfogott a nukleáris fegyverek gyártásához. Az információ forrása Edward Teller volt. Ő az izraeli barátaitól hallott valamit.

1981-ben az EÁ beszüntette a Nahal Soreq reaktor számára való dúsított urán szállítását. (...)

Eközben Izrael több szabotázsakciót hajtott végre Irak nukleáris fejlesztése ellen. A Moszad állhat az 1979. évi franciaországi (Seine sur Mer) robbanás mögött, ugyanis ott Irak számára készültek reaktorrészek. 1980 júniusában Párizsban meggyilkolták Yahya Meshedet, aki Irak részéről folytatott tárgyalásokat. A leghíresebb szabotázsakció 1980. június 7-én történt, amikor Izrael bombázta a Tammuz-1 kutatóreaktort Bagdad közelében és teljesen megsemmisített egy 70 MW reaktort. Izrael szerint Irak Pu-t kezdett gyártani atomfegyver előállítására.

Jelenleg többen azért aggódnak, mert esetleg Izrael bombázni szándékozik az orosz segítséggel épülő iráni reaktorokat.

(...)

Feltehető, hogy az első két atombomba a hatnapos háború idején (1967-ben) már készen volt. 1974-ben a CIA 20 bombára becsülte a készletüket. A 90-es évek végén számuk szerintük 75 és 130 között volt. Ezek rakétákban és légi bombákban is felhasználhatók.

Izrael sosem végzett saját külön robbantási kísérletet – eltekintve az említett dél-afrikai közös kísérlettől. Valami szintalatti (sub-critical) kísérletet végeztek 1966-ban. 1967 júniusában és 1973 októberében az izraeli hadsereg felkészült 2, illetve 13 darab atombomba Szíria, illetve Egyiptom elleni bevetésre. Az első öbölháborúban figyelmeztették Irakot, hogy ha vegyi fegyvert használnak Izrael ellen, ők ezt nukleáris csapással torolják meg.

(...)

VANUNU

Vanunu

Világszerte huszonegy városban tartottak békés demonstrációt Mordechai Vanunu rehabilitációjáért – állítja az izraeli atomfegyver titkának elárulásáért bebörtönzött férfi kiszabadításáért küzdő egyik mozgalom honlapja. Budapesten húsz ember vett részt az izraeli követség közelében tartott békés demonstráción.

Mordechai Vanunu izraeli állampolgár technikus volt a zsidó állam dimonai nukleáris telepén – olvasható a nonviolence.org neki szentelt oldalain. 1986-ban közzétette a telepen készített fotóit és beszámolt arról, hogy Izrael atomfegyver előállításán dolgozik. Erről elsőként a londoni Sunday Times adott hírt. Rövidesen letartóztatták, visszaszállították hazájába és kémkedés miatt tizenhét évi börtönre ítélték. Jövő áprilisban szabadul.

A nonviolence.org oldalain láthatóak azok a fényképek, amelyeket Vanunu a dimonai üzemben készített, mielőtt elhagyta volna az országot.

A demonstrációk

A „The US Campaign to Free Mordechai Vanunu” (Nemzetközi Kampány Mordechai Vanunu Kiszabadításáért) elnevezésű szervezet szerint

Washingtontól Hirosimáig huszonegy városban terveztek demonstrációkat szeptember 30-ára, Vanunu letartóztatásának tizenhetedik évfordulójára.

Budapesten az Alba Kör – Erőszakmentes Béke-mozgalom, az Amnesty International, az Egyesületes Létezés Természetvédelmi Egyesület, a Zöld Fiatalok és a Rügyecskék – Ember- és Környezetvédelmi Közhasznú Alapítvány írta alá azt a petíciót, amelyet Izrael budapesti képviselőjének kívánt átadni a demonstráció mintegy húsz résztvevője.

Az Amnesty International szerint a Vanunuvallal szemben alkalmazott bánásmód „kegyetlen, embertelen és megalázó” – mivel a több mint tizenegy évig rendkívül szűk magánzárkában tartották. A követség közelében tartott demonstráción elhangzott beszédekben szorgalmazták, hogy azonnal bocsássák szabadon Mordechai Vanunut, és a Közel-Kelet váljon atomfegyvermentes övezetté. A követség nem kívánta átvenni a petíciót.

Kinek van atomfegyvere

A Biztonsági Tanács öt állandó tagján, az Egyesült Államokon, Kínán, Oroszországon, Franciaországon és Nagy-Britannián kívül huszonöt ország tett kísérletet arra, hogy nuk-

leáris fegyvert készítsen. Izrael, India, Pakisztán, és Dél-Afrika sikerrel járt, Észak-Korea a közelmúltban jelentette be, hogy képessé vált atomfegyver előállítására.

Izrael soha nem deklaráta hivatalosan, hogy atomhatalommá vált volna, de a nemzetközi sajtó régóta tényként kezeli, hogy Izrael mintegy kétszáz atomtöltettel rendelkezik. A dimonai üzemből zajló munkálatokat az ötvenes években indították el a legnagyobb titokban és éppen Mordechai Vanunu működésének következtében derült fény az atomprogramra.

Vanunu hallgatása

Mordechai Vanunu a vele foglalkozó honlap szerint büszke rá, hogy a dimonai kísérleti telep titkát erőszak nélkül sikerült lelepleznie.

György Lajos, az Egyetemes Létezés Egyesület képviselője szerint Vanunu hosszú évekig hallgatásba burkolózott. A nagy ritkán tett

megnyilatkozásaiból úgy tűnik, hogy egyáltalán nem törte meg a börtön: „Az én hallgatásom nagyon zajos csönd, és ha az ember azt teszi, amit én, annak tudatát és lelkiismeretét soha és senki nem hallgattathatja el. Az emberi léleknek nincsenek határai vagy börtönei.” – írta Frederik Heffermehlnek, a norvég Országos Béketanács elnökének.

Vanunu legfőbb céljának azt vallja, hogy a világ szabaduljon meg végleg a nukleáris fegyvereitől: „Hirosima és Nagaszaki ötvenedik évfordulója az igazság éve lehet – az igazság kimondása nukleáris terjeszkedésről és az emberek kezében lévő túlzott hatalomról; az igazság kimondása arról, hogy Hirosima és Nagaszaki egyáltalán nem volt szükséges.”

<http://www.nol.hu/Default.asp?DocColID=135042&DocID=118878#118878>

Levél az izraeli nagykövethez

Tisztelt Nagykövet Asszony!

Mordechai Vanunu:

A kémed vagyok

Fordította: Fidusz

Én vagyok a hivatalnok, a szerelő, a sofőr.
Azt mondták, csináld ezt, csináld azt, ne nézz jobbra vagy balra,
Ne olvasd el a feliratot. Ne nézd az egész gépet.
Te csak egy csavarért felelsz. Csak ezért a pecsétért.
Csak ez a te dolgod. Ne törődj azzal, mi fölötted áll.
Ne akarj helyettünk gondolkodni. Tovább, vezess! Folytasd! Tovább!
Így gondolták ők, a nagyok, az okosok.
Nincs mitől félni. Nem kell aggódni.
Minden rendben működik.
A mi emberünk szorgalmas munkaerő. Ő egy egyszerű szerelő.
Egy kisember.
A kisemberek füle nem hall, szemük nem lát.
Nekünk van fejünk, nekik nincs.
Kérdezd meg őket, mondta magában a kisember, a kisember, ki
saját fejével gondolkodik. Ki a felelős? Ki tudja,
hová tart ez a szerelvény.
Hová tették a fejüket? Nekem is van fejem.
Miért látom az egész berendezést?
Miért látom a szakadékot?
Van vezető ezen a vonaton?
A tisztviselő-sofőr-szerelő felnézett.
Hátralépett és látta – micsoda szörnyeteg.
Nem hiszem el. Megdörzsölte a szemét – igen,
tényleg. Jól látom, nem képzeldök. Látom
a szörnyeteget. Része vagyok a rendszernek.
Aláírtam az űrlapot. Csak most olvasom a teljes szöveget.
Ez a csavar egy bomba része. E csavar én vagyok.
Hogy nem vettem eddig észre? És hogy tudják ők folytatni
a csavarok beszerelését? Ki tud még róla?
Ki látta? Ki hallott róla? A császár tényleg meztelen.
Láttam. Miért én? Nem nekem való. Túl nagy.
Lépj elő, és kiáltsd ki. Lépj elő, mondd el az embereknek. Képes vagy rá.
Én, a csavar, a szerelő, a műszerész?
Igen, te.
Te vagy az emberek titkos ügynöke. Te vagy az ország szeme.
Kém-ügynök, mondd el, mit láttál. Mondd el, mit rejtettek el
előlünk a bennfentesek, az okosak.
Nélküled csak szakadék van. Csak katasztrófa.
Nincs választásom. Kisember vagyok, egy polgár, egy az emberek közül,
de megteszem, amit tennem kell. Hallottam lelkiismeretem hangját,
és sehova nem rejtőzhetek el.
A világ kicsi, kicsi a Nagy Testvér számára.
Elvégzem a küldetést. Teszem a kötelességem. Vedd át tőlem.
Jöjj, nézd meg magad. Könnyítsd terhemet. Állítsd meg a vonatot.
Szállj le a vonatról. A következő megálló – a nukleáris katasztrófa.
A következő könyv, a következő gép. Nem. Ilyen nincs.

(Ashkelon börtön, Izrael)

KÖNYVAJÁNLÓ

Juhász-Nagy Pál–Zsolnai László: Az ökológia reménytelen reménye

Juhász-Nagy Pál – Zsolnai László: Az ökológia reménytelen reménye

A tíz esztendeje elhunyt ökológus, Juhász-Nagy Pál, valamint az alternatív közgazdász Zsolnai László néhány könyvét már ismertettük korábban. A szókratészi dialógusok formájában íródott közös művük az ökológia és közgazdaságtan kapcsolódási pontjait igyekeznek feltárni. Középpontjában napjaink ökológiai válsága, a kiútkeresés áll. A téma tehát szokványosnak nevezhető, a tartalom azonban koránt-

sem az. Bár a kötet nem mélyed el egyetlen kérdéskörben sem, számtalan izgalmas kérdést felvillant, a két szerző műveltsége és széles látóköre minden lapról visszaköszön. Rendkívül inspiratív könyv, tele izgalmas és megfontolandó gondolatokkal, a magyar nyelvű "zöld" irodalom egyik gyöngyszeme.

Takács-Sánta András

www.vedegyl.et.hu

(ELTE TTK, 1992, 108 oldal)

TÖRTÉNETEK

In memoriam F. Kafka II.

Az embernek a hivattal volt elintézni valója, még inkább annak vele.

Ajtaján nagy betűkkel tábla függött: BEJÁRAT. Ugyanilyen feliratú táblák vezették az épületben szobáról-szobára. Ez kedvezőnek látszott, míg távozni nem akart. Kereste a kijáratot, de a hivatalba csak BEJÁRAT volt.

György Ottília

Gaia sajtószemle <http://www.etk.hu/gaia> • Kiadja az Egyetemes Létezés Természetvédelmi Egyesület (ETK) • Alapította: György Lajos (Piros) gyorgy@koki.hu • Szerkesztette: Steierlein Stein Péter polgári szolgálatos gaiszerk@zpok.hu • Hálózati terjesztés: Fidirich Róbert (Fidusz) fidusz@zpok.hu, <http://www.zpok.hu/mailman/listinfo/gaiakuld> • Az Egyesület elnöke: Móra Veronika move@oktars.hu • A szemle megjelenését támogatta a Környezetvédelmi Minisztérium KAC és az Ökotárs Alapítvány • ISSN 1419-1776 • Az ETK és a szerkesztőség postacíme: 1054 Budapest, Vadász utca 29. • A szerkesztő a beküldött anyagokat esetleg tömöríti, a felesleges idegen szavakat magyarra fordítja. A hozzászólások terjedelme nem haladhatja meg az eredeti írást. • Mindenkit szeretettel várunk kedd esténként 19 és 20 óra közötti összefoglalóunkon, a Budapest, V. ker., Vadász u. 29. alatt.